

Leren hoe te leren

Misschien is het grootste wonder van onze tijd wel: het internet. Een enorme hoeveelheid supersnelle verbindingen tussen evenzoveel computers, verspreid over de hele wereld, waardoor informatie bijzonder vrijelijk beschikbaar is. En ook al bestaat een deel van de informatie waar je toegang toe hebt, uit een heleboel kattenfilmpjes of zaken die nog minder geschikt zijn voor de meeste vormen van onderwijs, er is ook veel kwaliteit. Als je ernaar zoekt, duurt het niet lang voordat je hele (in het Nederlands vertaalde) teksten van Marcus Aurelius of Plato tevoorschijn hebt getoverd. Er is waarschijnlijk inmiddels meer wijsheid op het internet toegankelijk dan dat je in een leven zou kunnen lezen. En het ligt allemaal voor het oprapen.

Mooc

Toch is het blijkbaar erg moeilijk om al die beschikbare informatie aan te wenden voor onze persoonlijke en professionele ontwikkeling. In 2008 kwam de eerste mooc (*massive open online course*) op het internet, maar inmiddels in 2021 is pijnlijk duidelijk geworden dat het mensen maar beperkt lukt om een studie in deze vorm vol te houden. Zelfs cursussen van de allerhoogste kwaliteit (MIT of Harvard) worden zelden afgemaakt door studenten. Al die (gratis) informatie op het internet, soms zelfs ontwikkeld door begenadigde docenten, krijgt mensen nog niet goed zelfstandig aan het leren.

De beperking ligt misschien wel in de ervaren afstand tot een docent. Al die wijsheid is ondoorgrondelijk zonder gids. Plato zonder opstapje is een hele lading frustrerende informatie die je snel weer weglegt. En toch hebben wij

nu als docenten de beschikking over al die bronnen. Wij kunnen putten uit die 'gefaalde' moocs, waar studenten niet zelfstandig doorheen komen. Maar met ons erbij hoeven leerlingen en studenten ze natuurlijk niet meer zelfstandig door te werken. Met ons erbij hebben we een beetje een *best-of-both-worlds*-situatie. Vanuit deze invalshoek kwamen wij de Coursera-mooc *Learning How to Learn* van Barbara Oakley en Terrence Sejnowski tegen (<bit.ly/lhm-learn>). Deze cursus bevat ongeveer vijftien uur aan materiaal over leerprocessen en is volledig beschikbaar in het Engels, Portugees, Spaans, Chinees, Frans en Nederlands. Veel korte filmpjes, interviews, vragen en teksten over een uiteenlopend scala van onderwerpen die te maken hebben met hoe leren werkt.

Zo is een deel van de cursus gericht op de hersenveranderingen die optreden tijdens een succesvol leerproces, en gebruiken de docenten toegankelijke metaforen om hersenprocessen uit te leggen. De manier waarop je informatie kunt clusteren ('chunken') maar ook hoe je geheugen in zijn algemeenheid werkt en hoe je uitstelgedrag functioneel kunt inzetten of beperken komen aan bod. Onderwerpen waar onze studenten aan de lerarenopleiding in ieder geval veel aan hadden. En dat is een manier hoe wij functioneel deze mooc gebruikten. Eigenlijk was hij niet meer *massive* (we gebruikten hem in de les bij dertig studenten), *online* (voor de zekerheid hadden we alle filmpjes gedownload zodat er niets mis kon gaan met het internet), en ook niet meer een opzichzelfstaande *course*. Het werd een ingebed deel van een bestaande cursus. Kwalitatief hoogstaand materiaal dat alsnog door een

docent werd ingeleid en besproken, om het nadeel van de mooc op te heffen, en het voordeel te benutten (vrij beschikbaar kwalitatief hoogwaardig materiaal dat ontwikkeld is door ervaren docenten).

Voor leerlingen en docenten

In dit geval is er in ieder geval een gratis cursus beschikbaar die op toegankelijke wijze leerlingen of studenten kan helpen begrijpen hoe leren werkt. Als jij een talentdocent bent, of een mentor van een groep leerlingen die je wilt helpen met hoe ze het beste kunnen leren, dan denken wij dat dit materiaal voor jou geschikt is.

Misschien is moocs volgen *samen* met leerlingen of studenten wel een mogelijk antwoord op een frustratie die wij als lerarenopleiders vaak tegenkomen, namelijk de beperking van leergangen. Als docent kun je kiezen uit het aanbod van de cursussen, en die verbinden aan de leerdoelen die jij met je leerlingen of studenten op dat moment nastreeft, maar je hoeft dan dus niet alles zelf te verzinnen of ontwikkelen.

Ook zijn deze materialen mogelijk erg nuttig voor professionalisering. De cursus was voor ons een mooie update van onze kennis van leerprocessen, en het is ook zeker een optie om in docententeams samen in een aantal weken door zo'n cursus te lopen. Zolang het massale en daarmee ook anonieme karakter van de mooc er maar af gaat, en een docent het voortouw neemt (of elke week een andere), kunnen we op deze manier misschien wel weg bewegen van het lossestudiedagenmodel, dat nog steeds op veel scholen voorkomt.

Wat voor ons vooropstaat, is dat er bijzonder en nuttig materiaal op internet voor het oprapen ligt, dat al in een onderwijsvorm is gegoten door ervaren docenten. Wellicht is dit een mooi moment om te kijken hoe we deze rijkdom kunnen aanwenden, of het nu in het klaslokaal is, of voor scholing van docenten. ■

Roland Bruijn & Henk la Roi